



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 274/2025-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKČNÉ], [REDAKČNÉ], [REDAKČNÉ], zastúpenej JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom, Černyševského 26, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní sp. zn. 2T/2/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní sp. zn. 2T/2/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Dunajská Streda **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Okresný súd Dunajská Streda **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **549,50 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 2T/2/2018. Žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, o priznanie finančného zadosťučinenia 5 000 eur a náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 274/2025-11 z 13. mája 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská a sťažostná argumentácia

3. Okresná prokuratúra Dunajská Streda podala 5. januára 2018 na sťažovateľku obžalobu. Rozsudkom senátu okresného súdu zo 7. júna 2024 bola sťažovateľka uznanou vinnou zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona a bol jej uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2 a 3 a § 39 ods. 1 a 3 písm. e) Trestného zákona. Sťažovateľke bol podmienene odložený výkon trestu odňatia slobody podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona s určením skúšobnej doby v trvaní 1 roka podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona. Proti rozsudku zo 7. júna 2024 sťažovateľka podala odvolanie.

4. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti veci sťažovateľka uviedla, že rozsah dôkazných prostriedkov nie je veľký. Vzhľadom na časový odstup od podania obžaloby došlo k zhoršeniu jej postavenia, čo podmieňuje problémy v dokazovaní, najmä v prípade výsluchu svedkov. Sťažovateľka nemarila napadnuté konanie a nezaťažovala okresný súd opakovanými, zbytočnými upozoreniami na vady, resp. prieťahy. Aj pre obavy, že by sťažnosťami iba zhoršila svoje postavenie.

5. Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že napadnuté konanie trvá 6 rokov. V rámci neho došlo k viacerým zmenám v osobách zákonných sudcov a aj pojednávania prebehli so značným časovým odstupom. Je pravdou, že v tejto veci boli uplatnené prostriedky zahraničnej právnej pomoci, ale jej rozsah a s tým spojená náročnosť zabezpečiť dôkazy zaťažovala najmä orgány prípravného konania. Prieťahy však narástli do neúnosných rozmerov a negatívne sa premietli aj do života sťažovateľky, ktorá očakávala dĺžku súdneho konania nepresahujúcu dva roky.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol chronologický prehľad úkonov v napadnutom konaní a konštatoval, že daná trestná vec je z hľadiska sporných otázok skutkovo zložitá a v nadväznosti na to zložitá aj po právnej stránke. Vyplýva to z obsahu spisu, dokazovania aj z rozsahu odôvodnenia rozsudku zo 7. júna 2024. Trestná vec je navyše spojená s medzinárodným prvkom, keď jedna svedkyňa je z Maďarska, a tiež bolo nevyhnutné vykonávať preklady listín zo slovenského do maďarského jazyka a naopak, čo si tiež vyžiadalo určitý časový úsek.

7. V rokoch 2020 a 2021 nebol nariadený termín hlavného pojednávania, resp. bol zrušený v dôsledku prijatých opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19, čo bolo tiež objektívnou prekážkou postupu súdu v napadnutom konaní.

8. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky, v jednom prípade jej predchádzajúci obhajca požiadal o odročenie hlavného pojednávania z dôvodu odcestovania a v druhom prípade sa sťažovateľka ani jej obhajca nedostavili na hlavné pojednávanie, pričom podľa zápisnice z toho hlavného

pojednávania neúčast' neospravedlnili a nežiadali ani o jeho odročenie. Iné priet'ahy zo strany sťažovateľky zistené neboli.

9. Okresný súd zhrnul, že v napadnutom konaní konal priebežne a plynulo okrem obdobia rokov 2020 a 2021, keď existovali objektívne prekážky v dôsledku obmedzení súvisiacimi s ochorením COVID-19. Okrem toho dve svedkyne sa opakovane nedostavili na hlavné pojednávanie, čím vytvorili prekážky v plynulosti dokazovania. Pri rozhodovaní o prípadnom finančnom zadost'učinení navrhol prihliaďnúť na nadmernú zaťaženosť súdu v rokoch 2016 až 2022.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

11. Otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

12. Trestná vec sťažovateľky týkajúca sa zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona po právnej stránke patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Pokiaľ ide o skutkovú stránku, vec vykazuje známky zložitosti z dôvodu existencie medzinárodného prvku, ktorý je významným faktorom dĺžky konania (porov. rozsudok ESLP z 27. 6. 1968 vo veci Neumeister proti Rakúsku, obdobne aj I. ÚS 507/2017, IV. ÚS 103/2023). Viacerých svedkov bolo potrebné opakovane predvolávať z Maďarska (a to z rôznych adries) a tiež bolo nevyhnutné vykonávať úradné preklady listín zo slovenského do maďarského jazyka a naopak.

13. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Z vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka tiež prispela k predĺženiu konania, keď z dôvodu žiadosti jej obhajcu bolo zrušené hlavné pojednávanie nariadené na 21. december 2018 a z dôvodu neprítomnosti obhajcu a samotnej sťažovateľky bolo odročené hlavné pojednávanie nariadené

na 1. február 2019. Tieto skutočnosti sú ale vzhľadom na celkový počet vykonaných hlavných pojednávaní, dĺžku napadnutého konania a postup súdu zanedbateľné.

14. Pokiaľ sa hlavné pojednávanie muselo vykonať znova, keďže po zmene zloženia senátu sťažovateľka žiadala jeho opakovanie, ústavný súd k tomu uvádza, že využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jej práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu. Okresný súd hneď na začiatku napadnutého konania konal neefektívne, keď po doručení obžaloby 5. januára 2018 dal sudca 15. januára 2018 pokyn na nariadenie termínu hlavného pojednávania na 9. apríl 2018, na doručenie obžaloby a predvolanie sťažovateľky, jej obhajcu, poškodenej, zástupcu poškodenej, troch svedkov, prísediacich a tlmočnice. Pokyn bol realizovaný až 28. februára 2018, teda po 1 a pol mesiaci, pričom hlavné pojednávanie nariadené na 9. apríl 2018 bolo odročené na neurčito, keďže predseda senátu odchádza do dôchodku, a zároveň sa nedostavili svedkovia, pri ktorých nebolo vykázané doručenie predvolania. Následne až 5. novembra 2018 nová predsedníčka senátu dala pokyn na nariadenie termínu hlavného pojednávania na 21. december 2018, na predvolanie sťažovateľky, jej obhajcu, poškodenej, zástupcu poškodenej, svedkov, prísediacich, tlmočnice a na výzvu na predloženie dôkazov.

16. Po odročení hlavného pojednávania 31. januára 2020 ostal okresný súd nečinný až do septembra 2021, teda cca 1 rok a 8 mesiacov. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu konajúceho súdu do úvahy všeobecne známou skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť všeobecných súdov v priebehu rokov 2020 a 2021, do ktorého spadá aj obdobie nečinnosti okresného súdu. V okolnostiach danej veci však musí akcentovať, že konajúci súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v rokoch 2020 a 2021) mal dostatočný časový priestor (od januára 2018), aby predmetnú právnu vec prejednal a uskutočnil ďalší procesný postup, čo platí aj pre obdobie po skončení protipandemických opatrení.

17. K celkovej dĺžke napadnutého konania prispela aj skutočnosť, že časové odstupy medzi hlavnými pojednávaniami konanými 2. júna 2023, 20. októbra 2023 a 23. februára 2024 sú až 4 mesiace, čo už bolo na vtedajší stav konania neakceptovateľné.

18. Vo vzťahu k obrane okresného súdu spočívajúcej v argumentácii o jeho nadmernej zaťažnosti v rokoch 2016 až 2022 ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

19. Ústavný súd po vyhodnotení všetkých troch kritérií, berúc do úvahy celý doterajší priebeh napadnutého konania a jeho dĺžku, konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

20. Hoci ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľky, neprikázal mu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, pretože označená vec už bola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená, a to rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6To/98/2024 zo 17. júna 2025, ktorý v ten deň nadobudol aj právoplatnosť. Uznesenie okresného súdu z 1. septembra 2025 o uložení povinnosti sťažovateľke nahradiť trovy trestného konania prevzala sťažovateľka 30. septembra 2025, pričom uvedenú povinnosť splnila 15. októbra 2025.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur, čo odôvodňuje celkovou dĺžkou napadnutého konania a skutočnosťou, že pomalé súdne konanie ohrozuje spravodlivosť.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Vzhľadom na dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho už uvedenú neodôvodnenú nečinnosť a neefektívnu činnosť, ale aj istú mieru skutkovej zložitosti veci vyplývajúcej z existencie medzinárodného prvku, čo nepochybne prispelo k predĺženiu konania, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, skutočnosť, že vo veci už bolo rozhodnuté rozsudkom zo 7. júna 2024, a teda ústavná sťažnosť bola podaná až po meritórnom rozhodnutí okresného súdu, ktoré pre sťažovateľku nie je priaznivé, pričom aktuálne je vec už právoplatne skončená odsúdením sťažovateľky, ústavný súd považoval priznanie 2 500 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel.

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si v ústavnej sťažnosti uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 549,50 eur.

27. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

28. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/4 z výpočtového základu.

29. Sťažovateľkou uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume.

30. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2026

Robert Šorl
predseda senátu